

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti v mesecu z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. — Posamezna številka po 10 vin. — Naročnina za Nemčijo za celo leto 4 marke, za Ameriko 1 dol. 4 cente. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Ilirska ulica 22, prvo nadstropje.

RUDAR

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklamacije so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

GLASILO SLOVENSkih RUDARJEV IN FUŽINSKIH DELAVCEV AVSTRIJSKIH.

8. štev.

V Ljubljani, dne 13. marca 1914.

V. leto.

Pravica in oblast.

Gospodujoči razredi so vedno dajali predpisanim zakonom nekako nepremagljivo moč in nedotakljivo svetost. Nekoč so bili sploh zakoni tajni. Neizobraženo ljudstvo ni smelo preništevati o namenih in podlagi zakonov. Zakonodajni ukrepi niso danes več nikaka skrivnost, četudi so še dandanes debele knjige državnih paragrafov širokim plastem ljudstva nerazumljive.

Toda danes vemo, kako se ustvarjajo zakoni in vemo tudi, da niso zakoni nekaj večnega in nedotakljivega. Marx nas je naučil, da so zakoni ene dežele le posledica gospodarskih razmer dežele in da so tudi zakoni podvrženi razvoju proizvodnje. Ako hočemo torej prevladati zakonodajo, si moramo osvojiti oblast, ki temelji na podlagi gospodarskih form. Dejanska gospodarska moč diktira zakone.

Boj avstrijskega ljudstva za volilno pravico potrjuje temu načelu. Od leta 1873, ko si je gospodstvo ojačeno in zmagovalno meščanstvo Avstrije priborilo neposredno volilno pravico, pa do leta 1907, ko je bila uvedena splošna volilna pravica, so se bojevali ljudski sloji vzporedno eni za drugim za doseg političnega prava. Skupnemu cilju ljudstva se ni mogel gospodujoči razred upreti. Moralo se je izpremeniti zakon. Proti volilnim privilegijem kapitalizma se je dvignilo predvsem malomeščanstvo, potem kmetje in nato proletarijat.

Pod vplivom izpreminjajočih se gospodarskih razmer so se porajali razredi, ki so zahtevali izpremembo in moderniziranje volilnega zakona. Znižanje davčnega cenusa od 20 na 10 in 8 kron, uredba splošnih kurij; in končno še uvedba najširše in splošne politične pravice kaže stopnjevanje boja. Zakoni so podvrženi neprestani izpremembi.

Ali mogočnjaki in kapitalisti, ki še vedno nemoteno gospodujejo nad državnimi oblastmi in državnim gospodarstvom, so si potom temeljnih državnih zakonov utrdili in zagotovili svoje razredne privilegije. Nad državno zbornico so postavili gosposko zbornico, ki odklanja ali zavrača vsako moderno, kapitalizmu škodljivo reformo. Gosposka zbornica izvršuje nekako trajno pasivno resistenco napram sklopom zbornice.

Kapitalizem si je prilastil tudi upravna državna mesta, ki imajo zakone uveljavljati in tako gospodovati ljudstvo. Se je kje videlo, da bi bil proletarec okrajni glavar, namestnik ali pa vsaj sekcijski načelnik? Moč in mesta države so si sami osvojili, bremena državne oblasti so pa zvalili na rame potrpežljivega ljudstva. Štiri petine vseh davkov plačujejo revni sloji. Podraženje potrebščin omogočuje državna uprava. Kapitaliziralo se je celo državo. Potom državnega aparata si ustvarja kapitalizem izvrstne kupčijske pogoje.

Zakoni so takšni, kakršno je socialno in gospodarsko razmerje razredov. Zakon odgovarja interesom gospodujočega močnejšega razreda; vsak novi razred, ki zagospoduje državo, si ustvarja lastne zakone, ki služijo le stremljenju in privilegijem tega razreda. Le pod vplivom zunanjih močnejših faktorjev se zakoni izpreminjajo v prid zagospodarjenih ljudskih slojev.

Oblast je pogoj ustvarjanju in izpreminjanju novih zakonov. Politična moč proletarijata omogočuje modernejšo legislaturo. Gospodarska zavednost daje delavstvu politično moč in državni vpliv. Pod vplivom novega političnega faktorja se zakoni izpreminjajo in modernizirajo. Zakon predstavlja moč razreda, ki razpolaga z državnimi institucijami in napravami; ali delavski razred, ki se neprestano in uspešno bori za gospodarsko moč in politične pravice, ki si osvaja javne institucije in jemlje gospodujočim privilegij, da smejo ustvarjati zakone, ki so le njim v prid in korist; poglobiti je zavest gospodarske zavednosti in naraščanje politične moči, da se omogoči modernejši zakonodaja. Socialna politika in socialne institucije so plod zakonov, ki je improviziral razredno moč delavcev. Moč je pogoj realiziranju socialistične politike. Ustvariti in poglobiti osvobodilno moč onih, ki so obsojeni trpeti izkoriščanje in zatiranje omogočeno po zakonih gospodujočih, je naloga organizacij in glavni cilj našega dela in boja.

Socialna zakonodaja.

Ni je stvari pri nas v Avstriji, za katero ne bi se med meščanskimi šovinisti vnel narodnostni boj. Sedaj je prišla na vrsto socialna postavodaja; prepirali so se začeli glede uradnega jezika pri bodočih okrožnih uradih, ki se jih v zvezi z uvedbo splošnega zavarovanja delavcev za starost namerava ustanoviti.

Splošno starostno zavarovanje delavcev, katerega na kratko imenujemo »socialno zavarovanje« sicer ni namenjeno rudarjem, ker ti ostanejo prej ko slej zavarovani za starost pri bratovskih skladnicah. Vseeno pa tudi nam rudarjem ne more biti, ali imajo ostali industrijalni delavci sploh kako starostno zavarovanje ali ne, ker dobro vemo, da brez socialnega zavarovanja ni pričakovati potrebne reforme za izboljšanje našega starostnega zavarovanja, katero je pri bratovskih skladnicah povsem nezadostno. Zanimati nas pa mora vprašanje splošnega starostnega zavarovanja delavcev tudi že zaradi tega, ker nekateri meščanski politiki in stranke skušajo po zbornici poslancev že sprejeto predlogo glede nezgodnega zavarovanja rudarjev spraviti v jezikovnem oziroma narodnostnem oziru v nekako zavislost s socialnim zavarovanjem.

Na milijone avstrijskih delavcev nestrpno čaka že skozi desetletja na prepotrebno preskrbo za starost. Dokler so meščanski poslanci sedeli sami v privilegiranem državnem zboru, dokler so se torej meščanske stranke in meščanski razredi veselili izključnih predprav glede postavodaje, ni prišlo gospodom zastopnikom niti enega izmed avstrijskih narodov na misel, preskrbeti delavcem na stara leta kako zaslombo s pomočjo socialnih zakonov. Privilegirancem je bilo sicer všeč, da so jim delavci delali, dokler so mogli, niso se pa za delavca zmenili, kadar je ta v njihovo korist svoje telesne in duševne moči izčrpal, ter ni imel na stara leta za vse svoje naporno življenje v pre mnogih slučajih niti potrebnega pristrešja tem manj pa potrebnega kruha. Skrb za tako stvar se jim je zdela nepotrebna in nadležna.

Ko si je delavstvo priborilo splošno in enako volilno pravico in so se na podlagi te pravice pojavili v državnem zboru v precejšnjem številu delavski zastopniki, se je v raznih glede socialne zakonodaje izvršil znaten preobrat. Socialističnim poslancem se je potom spretnih nastopov posrečilo izsiliti predlogo, ki naj bi delavcem dala starostno preskrbo. Sicer pa se razprave glede socialnega zavarovanja vrše že skozi sedem let, a danes, ko stvar dozoreva in je cela akcija ostala zelo pereča, danes prihajajo zopet meščanski poslanci brez razlike narodnosti in skušajo v zadnjem hipu še načrt starostnega zavarovanja zavlačiti, če ne prekrizati. Danes, ko so vse težave in zapreke premagane, danes prihajajo nacionalisti posameznih narodnostij v Avstriji in hočejo iznova starostno preskrbo delavcev onemogočiti ali pa rešenje iste vsaj zavlačiti. Za bojni naskok na socialno zavarovanje se pripravljajo sedaj pod pretvezo narodnostnega vprašanja. Gre se jim baje za ureditev vprašanja glede rabe uradnega jezika pri posameznih okrožnih uradih, ki se jih kakor rečeno v zvezi socialnega zavarovanja namerava ustanoviti. V resnici pa se gre gospodi iz posameznih narodnostnih skupin v prvi vrsti za to, koliko uradnikov kot pripadnikov svojih taborov bodo pri teh uradih spravili po streho, bolje rečeno h koritu. To je namreč glavni povod, vsled katerega so nacionalisti vprašanje glede krajevnega zaokroženja ozemlja oziroma delokroga in porabe uradnega jezika teh uradov sprožili.

Oglejmo si sedaj drugo stvar, ki je za nas rudarje takorekoč življenske važnosti, namreč nezgodno zavarovanje za rudarje. O tem vprašanju se je govorilo že zelo mnogo in napisalo toliko, da bi se s papirjem, ki se ga je zato porabilo, lahko že ustavilo Savo. Petindvajset let se je rudniško delavstvo moralo boriti, predno je prišlo to vprašanje na resno razpravo. Grozne jamske katastrofe, jok in beda vdov in sirot po ubitih rudarjih, vse to ni vzbudilo vesti in okamenelih src meščanskih poslancev. Ostali so nedostopni po ves čas. Edina njih pomoč nesrečnim žrtvam so bile prazne fraze o sočutju in sožalju, kar pa je seveda zelo

po ceni, ker jih besede niso nič veljale. Priti so morali v državni zbor socialisti, zastopniki in tolmači bednega rudarskega delavstva, da so črno vest izkoriščevalskih, meščanskih zastopnikov nekoliko vzdramili. Po petindvajsetih letih trnjeve poti rudarjev so baš od meščanstva toliko zaničevani socialistični poslanci dosegli, da je zbornica poslancev predlogo o nezgodnem zavarovanju rudarjev sprejela. Odkritosrčno priznamo, da smo si globoko oddahnili, ko nam je brzojav naznanjal rezultat glasovanja one historične noči. Konečno vendarle, smo dejali. A navzlic temu ne smemo dati roke križem, kajti še je gosposka zbornica tukaj in ravno gosposki zbornici ne smemo dosti zaupati. Slišali smo sicer, da gosposka zbornica ne namerava delati uvedbi nezgodnega zavarovanja za rudarje nobenih težav, to bi seveda ne bilo samo v interesu rudarjev, temveč tudi v interesu rudn. podjetnikov samih, ker drugače preti velika nevarnost polomov v bratovskih skladnicah, kar bi bolelo oboje; rudniške posestnike in rudarje in nemara posestnike bolj kakor pa rudarje.

Kar pa sedaj v tem oziru slišimo, nam po pravici rečeno, kar sapo zapira. Nacionalistična furija namreč posega tudi tukaj vmes in postavlja rešitev narodnostnega vprašanja in koritarstvo svojih klik nad interese najbolj izkoriščanih trpinov, rudarjev! Čuje se, da posamezni poslanci iz raznih narodnostnih taborov iz zbornice poslancev svoje narodnostne pripadnike, ki so člani gosposke zbornice hujskajo, naj sprejete predloge o rudarskem nezgodnem zavarovanju preprečijo, če gosposka zbornica obenem ne bo tudi uredila narodnostno vprašanje pri upravi te zavarovalnice. Mi smo sicer prepričani, da gosposka zbornica nacionalističnim fanatikom ne bo šla na limanice in da bo pri najbližji priliki predlogo sprejela, vendar pa lahko rečemo, da je naravnost sreča, da so prišli nacionalisti v zbornici poslancev na to misel šele potem, ko je bila predloga že v gosposki zbornici, ker bi se z njo bilo gotovo zgodilo tako, kakor se sedaj godi s predlogo o socialnem zavarovanju.

Iz obeh navedenih slučajev je pa jasno razvidno, kam v Avstriji pri nacionalnih bojih jadramo. Politično banditstvo naših različnih nacionalističnih hujskavev je tako veliko, da so ti mameluki v svojem fanatičnem idijotstvu v zasmeh cele Evrope, v stanu vsako kulturno in socialno delo v naši državi, kakor blazni derviši poteptati.

Pametni ureditvi narodnostnih razmer politični harlekini nasprotujejo! Kolikrat so socialisti že povdarjali naj se sedanje deželne zbore in historične deželne meje odpravi: namestu tega pa ozemlja posameznih narodnostij zaokroži oziroma združi in da tako narodnostno enotno združenim pokrajinam samoupravne parlamente. Tak cesarski rez bi sicer v prvem hipu tudi povzročil nekaj bolečin, vendar bi se pa z njim avstrijsko narodnostno mizerijo radikalno ozdravilo. Toda poštene in pravične narodnostne ureditve avstrijski meščanski nacionalistični hujškači ne marajo; ljubše jim je večna krparija, ob kateri posamezni hujškaški nacionalistični postopači žive. Ako pa nacionalistični parasiti mislijo, da bodo svoje podlo kruhohorstvo smeli umanjati tudi na račun delavstva, tedaj pa jim že povemo, da delajo račun brez krčmarja.

Ali je to pošteno?

V zadnji številki našega lista smo objavili konečni izid pogajanj, ki so se vršile dne 8. decembra 1913, glede povišanja plač za rudarje v Zabukovci, uposlene v tamošnjem premogovniku pl. Lappa. Lahko konstatiramo, da je bil izid cele akcije, kakor nam to zapisnik o obravnavi dokazuje za rudarje zelo plodonosen. Dosedanje pogoje plače za delo v odkopih so se pri kubičnem metru za 30 procentov povišale; plače za ostala postranska dela v odkopih so se povišale za 15 procentov; za 15 procentov so se istotako povišale plače za pogojna dela na progah. Plača za gosposki šiht je od 2 K 20 v poskočila na 3 K; strojniki in profesionisti so dobili 10 procentov in končno vsi ostali delavci na dnevu 6 procentov. Poleg tega se je uredila cela vrsta tudi še drugih stvari. Vsak nepristranski človek, ki so mu razmere v Zabukovci le količkaj znane, bo

nehote moral pripoznati, da so v teh razmerah doseženi uspehi zelo lepi.

Seveda je stala za celo akcijo naša strokovna organizacija Unije rudarjev avstrijskih; brez nje bi se sploh ne bilo ničesar izvršilo in sveta dolžnost rudarjev v Zabukovci je sedaj, da to strokovno organizacijo okrepijo, to se pravi, da postanejo vsi rudarji njeni člani. Kajti čuvati bo treba z argusovim očesom, da se od pridobljenega ničesar ne izgubi. Obvaruje pa se le tedaj vse pridobitve, če rudarji pokažejo resno voljo in če zapopadejo, da pridobitev ne bo obvaroval nihče drugi kakor močna strokovna organizacija.

Smatramo za našo dolžnost rudarjem povedati, da nas izkušnje uče, da podjetniki pod pritiskom močne strokovne organizacije sicer dajo in priznajo, kar rudarji potrebnega zahtevajo, da pa ravno isti podjetniki pozneje, kakor hitro zapazijo, da so rudarji od svoje strokovne organizacije le količkaj odnehali, dovoljene koncesije polagoma zopet razveljavljajo oziroma vzamejo. Ni jih večjih figamoz, kakor so v tem oziru podjetniki. Napram delavcem si namreč domišljujejo, da jim je dovoljeno vse, in zato ne smatrajo niti za nobeno sramoto delavcem dano besedo in celo tudi odpise enostavno snesti. Grozno malo je takih podjetnikov, ki bi delavcem dano besedo upoštevali in se pošteno po dogovorjenih ugovorih prostovoljno ravnali. V tem oziru ne pomaga nič drugega kakor močna in trdna strokovna organizacija. Če namreč podjetnik vidi, da ima opraviti z delavskimi možakarji, ki so stalno pripravljeni za svoje pošteno pridobljene pravice vsak trenotek složno nastopiti in če vidi, da so ti delavski možakarji trdno sklenjeni v svoji strokovni organizaciji, ki jim vsak čas nudi potrebne zaslombe, potem takem podjetniku niti v sanjah ne pride na misel, da bi delavcem kaj odjedel od tega, kar jim je dal. V tem trenutku pa, ko podjetnik opazi, da so se delavci organizirali le za toliko časa, da kaj dobe, potem pa zapadejo zopet v staro brezbriznost skratka, kakor hitro zapazi, da so postali delavci figamozje, ki se svojih interesov ne zavedajo, tedaj postane tudi on figamoz. Figamoz postane podjetnik tem raje, ker je to v njegovo korist.

Upajmo, da bodo naši tovariši v Zabukovci sedaj vedeli, kaj jim je storiti da se zares lepi uspehi ne bodo porazgubili.

In sedaj še neko drugo stvar. Treba je namreč tudi povedati sledeče, da bodo rudarji vseh krajev vedeli kakšni »energični« in »kumšni« možakarji so klerikalni kolovodje. Nele na Štajerskem temveč povsod se štuli med rudarje klerikalna frakarija. Poznamo sicer to gospodo: ne gre se posameznim klerikalnim »dohtarjem« namreč za nič drugega, kakor pripraviti rudarje do tega, da bi jim ob priliki raznih volitev čez drn in strn sledili. Ne smatrajo rudarje za nič drugega, kakor za števno živino, ki naj jim ob volitvah prezentira potrebno število glasov, da bi klerikalni hegemoniji kdo ne izpodnesel stolček.

Ustanovili so klerikalci po slovenskem sicer celo vrsto organizacij, kojih resnični namen je utrjevanje klerikalne moči, služijo pa v mnogem oziru sebičnim osebnim namenom posameznih korifej črne internacionale, ki svoje cilje zasleduje pri nas tudi pod plaščem slovenske narodnosti, dasi na teh ljudeh ni prav nič slovenskega in to slovensko narodnost, ako jim to kaj neše, prav po judeževsko zabarantajo.

Grize in Zabukovca spadata v volilni okraj dr. Korošca, ki si tudi kot poslanec in pripadnik črne internacionale prizadeva, da bi mu rudarji pri prihodnjih volitvah ne pokazali hrbet, kajti njemu kot kaplanu nosi njegovo politiziranje in poslanecvanje letno kakih 18.000 kron. Znano, je da se razni klerikalni »dohtarji« drže maštnih dohodkov kakor gliste, beda slovenskega delavca jim pa je, če imajo ti gospodje svoj mandat enkrat v žepu, deveta briga. Pred vsakimi volitvami lazijo okoli delavcev kakor mačka okrog vrele kaše; iz ust se jim ob takih prilikah cedi sam med in mleko, toliko časa da ubogo delavsko paro s samimi sladkimi govorancami omamijo, in kadar jim pomore do korita, tedaj prevarano in grdo osleparjeno delavstvo enostavno pusti na cedilu. Sicer pa se semtertje tudi še po volitvah med delavci pojavijo tako klerikalno gobezdalo, pa le zaradi tega, da delavcem, ki jih je bil grdo opeharil, v tolažbo maže med okoli ust. Pri vsem tem pa je takozvana jugoslovanska strokovna zveza, s katero tudi med rudarji hanzirajo, tako gorostasna in infamna sleparija, da ne more biti hujše.

Tudi v Savinjski in Šaleški dolini se pojavljajo gotovi mameluki, ki so se dala najhujšim izkoriščevalcem rudarjev, rudniškim podjetnikom, na Dunaju pa delavcem sovražni vladi s kocinami vred vdinjali. Kdor ne bi poznal in do grla bil sit raznih Korošcev, Benkovičev, Verstovškov itd. sploh po večini klerikalnih »dohtarjev«, ki se znajo delavcem z rafinirano prekanjenostjo in jezuitovsko hinav-

ščino pri vsaki priliki prilizovati? Kdo se ne spominja, koliko je dr. Korošec in dr. Verstovšek govoril in obljuboval pomoči glede sanacije spodnještajerske bratovske skladnice. In danes? Danes je videti, kakor beli dan, da so vsi ti klerikalni dohtarji igrali z interesi rudarjev nedopustno, frivolno igro. Vse njihovo gobezdanje ni bilo drugega, kakor ena velikanška laž in grda farbarija, sploh priskudna hinavščina. Ob raznih prilikah govore na videz v prilog rudarjem, zahrbtno pa so zvezani in se bratijo s tistimi, ki bi rudarjem odrli najraje kožo raz telo.

Teden dni popreje, predno so se vršila pogajanja za zvišanje gori omenjenih plač, torej dne 30. novembra 1913 je zopet enkrat strašil dr. Korošec po Grižah in Zabukovci. Pripovedoval je ta dan na nekem shodu rudarjem, da se je dr. Verstovšek podal k gospej pl. Lappovi prositi jo boljših plač za rudarje v Zabukovci. Dejal pa je obenem tudi, da z boljšimi plačami za enkrat ne bo nič, ker se gospa pl. Lappova sedaj nahaja v velikih stiskah, ker je njen mož pl. Lapp umrl. Ko je to povedal, je famozni dr. Korošec rudarje tolažil in »troštal« na boljše čase! Če je sploh res, da je bil dr. Verstovšek pri gospej pl. Lappovi, tedaj sploh že tiči lumparija v tem, da si g. dr. Verstovšek prisvaja pravico delati tozadevne korake brez vednosti delavcev, za hrbtnom delavskih zaupnikov! Mi stojimo na stališču, da tisti, ki ne dela v sporazumu z delavci in delavskimi zaupniki, ta nima poštenega namena, ker tako postopanje ni drugega kakor zahrbtno spletkarjenje. Dozdeva se nam pa, da sta oba klerikalna »dohtarja« skupno iztuhtala premeten manever. Staviti gremo sto na eno, da je Korošec Verstovšku dejal, »ti, veš kaj, stopi pro forma enkrat k g. pl. Lappovi, ta in ta dan grem v Griže, da bom tamošnjim rudarjem imel kaj za povedati, da ne bodo rekli, da se zanje nič ne brigam.« Tako je bilo najbrže, lahko pa je tudi mogoče, da g. dr. Verstovšek sploh ni bil nikjer, in da se je g. dr. Korošec kar enostavno na debelo zlagal. Da je dr. Korošec kaj takega zmožen, o tem smo se že prepričali takrat, ko je hotel zatajiti neka rekomandirana pisma! Da je pl. Lapp umrl, to smo že zdavnaj vsi vedeli, ker je od tega časa sem poteklo že nekaj let, ampak da bi rudarji zavoljo tega morali pri težkem delu stradati, tega seveda nismo vedeli, to nam je moral dr. Korošec povedati!

No, teden dni pozneje so se rudarji v Zabukovci lahko prepričali, da je bilo vse skupaj, kar je dr. Korošec teden preje pripovedoval, sam prazen humbug, lov na kaline, ki naj bi podpirali klerikalno koritarstvo. Zato proč s takimi mamelukii.

Tovariši iz vsega tega ste se lahko prepričali, da za vas v klerikalnem taboru in v sleparski klerikalni zvezi ne more biti mesta. Za to vsi na delo za edino strokovno organizacijo, Unijo rudarjev avstrijskih, ki že iz tega vzroka, ker je čisto delavska, ne more drugače, kakor da se z odprtim čelom dosledno in pošteno bori za interese rudarjev in ki v ti svoji organizaciji brez raznih prekanjenih »dohtarjev« odločujejo sami.

Alpinska montanska družba kot oderuh.

(Konec.)

Ker se običajno vselej zanika in taji, da se plače za pogojno delo ne krajšajo, hočemo tem trditvam nasproti navesti nekaj dejstev, ki dokazujejo, da se je plače v resnici reduciralo: V drašebau na primer so l. 1907. v globokih odkopih zaplavljalnega polja znašale plačilne postavke za vozič premoga 80 v do 1 K 05 v, danes pa znašajo plače 55 do 85 v, povrh tega velja višja plačilna postavka le za kosovni premog.

Pri jamskem vzdrževalnem delu so poprejšnje pogojne plačilne postavke za kubični meter znašale 10—12 do 14 kron, danes pa znaša plača za to delo v najugodnejšem slučaju 7 do 8 kron, in tam, kjer so prejšnje plače za kubični meter znašale 8 do 9 kron, znašajo danes 4 K 50, 5 K do 5 K 60 v.

V globokih odkopih (Tiefbau) je bila svoječasna pogojna plača 70 do 80 v za vozič, danes pa le 65 do 68 v. Kaj pravijo te številke? Morda so se pogojne plače kar same od sebe posušile, kajti gospoda zatrjuje, da ona plač ni skrajšala!

Plačilne postavke za pogojno delo v prožnem bratu (Streckenbetrieb) so gospodje znali tudi tako zmanipulirati, da so navzlic svoječasnemu povišanju za 40 vin., danes faktično za 27 v manjše.

Tudi za delo pri podaljševalnem prodiranju rovov so uvedli razliko v plači, zakaj so to modrost iztuhtali ne vemo. Mnenja smo, da je rudarjem treba dati, kar jim na vsak način gre. Slučajno pa, da so gospodje uvedli razliko le zaradi tega, da zanesejo med prizadete rudarje prepir in razdor.

Svoječasno so za delo v posameznih odkopih sestavljali partije po 8, 10 do 12 mož. Zgodilo se je to najbrže namenoma, da bodo

potem, ko močne partije opravijo sorazmerno več dela, vsled česa seveda nastane tudi dozdnevno večji zaslužek, tem lažje plačilne postavke za pogojno delo zopet skrčili, kar se je v resnici tudi zgodilo. Prejšnja plača za vozič premoga v znesku 76 vin. znaša danes v celi vrsti odkopov samo še 72 vin. Prokleta slaba pa mora v odkopu prestiti, predno blagovolijo gospodje plačati po 83 v za vozič.

Ob priliki plačilnega gibanja l. 1912. je uprava postavke za pogojno delo pri voziču sicer za 1 do 3 vin. povišala, ampak za to povišanje se je družba s počasnim, a stalnim trganjem na plači v obilni meri že nagradila. Kdo je kriv temu? Brezbriznost rudarjev!

No, pa kakor smo zvedeli so obratna vodstva od delavskih delegatov tudi zahtevala naj vplivajo na rudarje, da ne bodo toliko »plavali«, ker tudi vsled tega produkcija trpi. Dobro! Ampak nastane vprašanje, kdo je največ kriv teh modrih pondeljnikov?

Na to vprašanje se nam nehote vsiljuje odgovor, da kriva je pač Alpinska družba v največji meri sama. S svojim nesrečnim plačilnim sistemom in večnim trganjem na plači jemlje rudarjem do dela zadnjo trohico veselja. Stare zanesljive in spretnne delavce pa naravnost odganja, ker se vsakemu preneumno zdi, da bi za to pasjo plačo 3 kron garal kakor črna živina.

Mi modrih pondeljnikov gotovo ne zagovarjamo, ampak smelo trdimo, da to, kar Alpinska montanska družba v tem oziru ima, si je baš ona sama vzgojila.

Sedaj prihaja ta družba in želi naj bi organizacija in delegatje popravljali grehe, katerih je v svojem sebičnem oderuštvi sama nakopičila. Mi gotovo, in to nam bo vsak pameten človek pripoznal, skozi dolga leta rudarje k rednemu in poštenemu življenju navajamo, če pa oni rudarji, ki stoje na popolnoma pravilnem stališču in zahtevajo za pošteno delo tudi pošteno plačilo, da lahko žive tako kakor se za človeka spodobi, delo hijenskih krvososov trumoma zapuščajo, tedaj naj se blagovoli slavna Alpinska potrkati na svoje grešne prsi, kajti ona te delavce odganja.

V njenih jamah se nahaja cela vrsta rudarjev, katerim je že vseeno, lotila se jih je neka obupnost; iz same jeze nad slabimi zasluzki »plavajo«, da vsaj za trenotek na svojo mizerijo pozabijo. Seveda, tega pa obupane žrtve oderuške Alpinke ne morejo zapopasti, da to vse skupaj ne bo pomagalo in da s tem sistemom Alpinke spremenili ne bodo. Ne vedo, da je kontrapozo treba zastaviti drugod, da se je treba organizirati, ako se hoče čifutski odrtiji Alpinske priti v okom. To bo namreč našim rudarjem treba storiti in potem se bo tudi oderuška Alpinska naučila za pošteno delo pošteno plačevati.

Poročila iz tujine.

Nemčija.

»Vzorni« državni premogovniki.

Pruska država poseduje v severnem delu ruhrskega premogovnega okrožja obsežne plohe zemlje, kjer se deloma vrše priprave za kopanje tamošnjih velikanskih skladov premoga in kjer se deloma kopanje premoga nahaja že v polnem tiru. Lega premogovnih plasti pa je vsled hribovja v nasprotju drugih premogovnikov, ki pa so zasebna lastnina, zelo neugodna. Država je namreč izkoriščanje ugodnih premogovnih krajev »prepustila« privatnemu kapitalu, dočim je manjvredne kraje, koder je kopanje premoga zvezano z velikimi težavami, pozneje za drag denar zopet odkupila. Najbolj neugodni odnošaji vladajo vsled hribovja na Möller jamah v Gladbecku.

Zemeljski pritisk je tukaj tako hud, da vlada v teh jamah v splošnem 27 do 30 stopinj vročine. K temu prihaja tudi še okolnost, da so te jame zelo globoke in podzemeljski odkopni rovi nenavadno raztegnjeni, kar je občutna zapreka uvažanju oziroma prodiranju svežega zraka. Zračenje samo na sebi nudi rudarjem okrepčila zelo malo, ker je zrak predno pride v odkope, kjer se delavci nahajajo na delu že segret. Prednost imajo te jame le to, da se v njih ne nahajajo nobeni vnetilni plini (Schlagwetter), vsled česa je vsaka nevarnost kake katastrofe v tem oziru izključena. Toda na škodo delavcev se uprava državnih premogovnikov zanaša na to dejstvo, in zračenje jam zanemarlja. Razume se, da delavci pri hudi vročini, ki bi se jo s pomočjo močnejše ventilacije lahko dalo nekoliko omiliti, močno trpe.

Kopači delajo v odkopih teh jam večino ma le v kopalnih hlačicah, ki jih kar pri jamski upravi za mal denar kupujejo, drugi pa si po šegi zamorcev kar enostavno navežejo okoli pasa kos priprostega platna velik del kopačev pa nima pri delu popolnoma ničesar na sebi tako, da so čisto nagi in tudi boš.

Dorasi kopači in mladostni zavorniki delavci (Bremsjungen) stari komaj 16 let, vse skupaj je namešano. V prejšnjih letih se ni smelo delati z nagim gorenjim delom telesa, torej do

pasa, danes pa je popolnoma nag delati dovoljeno!

Na vprašanje od kod taka izprememba, je odgovor zelo lahek: vzrok temu je, kakor povsod drugod tudi tukaj, divja gonja za premo- gom in dobičkom. Od kar so uvedli tudi v državnih premogovnikih premije postalo je v jamah nekako tesno, nevarno grozeče. Pazniki ob svojem prihodu komaj še izrekajo navadni rudarski pozdrav; prva njihova beseda je se- daj običajno: koliko ste že napravili? Koliko upate danes še napraviti? Sploh je priganjanje in garanje tako hudo, da delavec ni podoben več delavcu ampak degradiran je na tovarno živino. Kaj čuda, da je v takih razmerah rudar pri štiridesetih letih starosti, s svojo delovno zmoglostjo že pri kraju in za delo v jami ne- sposoben.

Zares, lepe kulturne pridobitve so to: Pru- ska država, ki bi kot rudniški podjetnik morala služiti zasebnim podjetnikom za vzgled, je na razmere v svojih premogovnikih lahko po- nosna, kajti noben privatni oderuh in izkorišče- valec jo v tem oziru prekositi ne more.

Pruski policijski aparat, ki pod pretvezo varovanja krepkega npravnega življenja svo- jih državljanov povsod vtika svoj nos, bi tukaj imel hvaležni posel, ravno tako tudi patentirani pruski kristijani. Storili seveda ne bodo nič, ker se gre za profit.

Svoboda rudarjev ruhrskega okrožja.

Svoboda rudarjev ruhrskega okrožja ni- koli ni bila posebno velika, a sedaj so jo še bolj utesnili. Zveza premogovnih podjetnikov je ukrenila, da se je na račun delavcev določbe službenega reda znatno poostri- lo. Rudarji pa so si poostre- vitve morali pustiti dopasti, ker vsled razcepljenosti na krščanske, poljske in druge posebne organizacije niso imeli potrebne moči, da bi poslabšanje službenega reda preprečili in tako je prišlo, da so podjetniki službeni red sa- molastno po svoje preuredili. Podjetniška (se- veda enotna) organizacija je potom preuredbe službenega reda dala podjetnikom pravico, po kateri delavce uposlene v svojih premogovni- kih po svoji volji skoraj da neomejeno kaznuje- jo. Nič več in nič manj kakor sedemnajst zanj- nastavlja službeni red rudarjem v tem trenutku, kakor hitro prestopijo prostore podjetja, da se podajo na delo v jamo. V očigled velikanskega števila kaznivih prestopkov oziroma pregre- škov, ki jih sedanji službeni red našteva, ni nič lažje kakor najti kak pregrešek, vsled katerega se nad prizadetim rudarjem brez dolgih ovini- kov izreče sodba in kazen. Ime »grešnika« pri- de na črno tablo, znesek, za katerega je kdo bil kaznovan, pa se ob prihodnjem izplačevanju plače od zaslužka enostavno odtegne. Kak mo- rebitni ugovor običajno nima nobenega uspeha, ker je obtožitelj, sodnik in eksekutor združen v eni in isti osebi. Tudi kaka morebitna tožba na rudniško - obrtno sodišče ponavadi nima nobenega uspeha, kajti tudi pri tem sodišču ve- lja službeni red zveze rudniških podjetnikov več kakor vseh deset zapovedi.

Celotni znesek denarnih kazni, ki so jih delavci leta 1913 morali plačati, je bil znatno višji kakor leta 1912. Pri 118 jamah se je de- lavcem leta 1913 od plače odtegnilo, boljše re- čeno od ust odtrgalo, zaradi nesnažnega torej pomešanega premoga in pa zaradi premalo na- polnjenih vozilcev 376:200 mark, zaradi izosta- janja od dela brez dopustov in drugih pregre- škov 765.248 mark, skupno so premogovni magnati ruhrskega okrožja delavcem tekom leta 1913 odjedli 1.141.448 mark.

Belgija.

Zveza rudarjev v Belgiji je razvila sploš- no agitacijo za uvedbo enotne minimalne plače.

Po uradnih poročilih so belgijski posest- niki premogovnikov v zadnjih desetih letih pri vsakoletni množini nakopanega premoga, ki je znašala povprečno po 23 milijonov ton (tona 1000 kg), dosegli pri posamezni toni povprečno 1 frank 27 centimov čistega dobička.

Leta 1911 je v Belgiji stopil v veljavo za- kon glede starostnega zavarovanja rudarjev. A že takrat so belgijski rudarji zahtevali, naj se zakon preuredi, ker je preti- la nevarnost, da v prvem času okroglo 2000 rudarjev ne bi po- stalo deležnih pokojnine, na katero ima sicer vsak rudar po 30 letih službe pravico. Predlog, ki so ga socialisti glede preuredbe stavili, je državni zbor koncem leta 1913 sicer sprejel, toda senatna komisija, kateri je odobreni pred- log državnega zbora bil izročen, odločitev še vedno zavlačuje, ker baje za izvedbo državno- zbornega sklepa primanjkuje potrebnega de- narja.

Northumberland (Anglija).

V Northumberlandu so rudarji glasovali o tem ali naj se eventualno tudi s pomočjo stavke odpravo sistema treh šlit izsilji ali ne. 15.303 ru- darjev je glasovalo za, 14.114 proti predlogu. Ker predlog ni dosegel dvetretjinske večine, odloči o njem centralno predstojništvo strokov- ne organizacije.

Amerika.

Zveza rudarjev, uposlenih v premogovni-

kih, ki je za zvezo kovinskih delavcev v Nem- čiji največja strokovna organizacija na svetu, je koncem januarja t. l. v Indianapolis imela svoje zvezino zborovanje. Iz poročila je po- sneti, da je zveza premogokopnih delavcev v Ameriki koncem decembra 1913 štela 415.142 plačujočih članov. Navedeno število članov pa je od tega časa že znatno zopet poskočilo. Sploh pa je ta organizacija tekom zadnjih let kar sko- koma naraščala tako, kakor je to opaziti le v redkih slučajih.

Amerikanska zveza strokovnih organizacij (pri nas državna strokovna komisija) je skle- nila od vseh članov priklopljenih strokovnih or- ganizacij pobirati skozi 10 tednov po 2 centa (okrog 10 vin.) posebnega prispevka. Nabrani denar bo porabila za podpiranje stavkujočih ru- darjev rudnikov za bakreno rudo v državi Mi- šingan.

Gospodarski pregled.

Produkcija premoga v Avstriji l. 1913 in 1912.

Ministrstvo za javna dela objavlja stati- stični pregled o produkciji premoga v letu 1913 v primeri z letom 1912, iz katerega posnemamo nastopne podatke:

Kamnit premog

Okrožje (revier):	1913 meterskih stotov	1912 meterskih stotov
Ostrava-Karvin	93.883.621	87.723.567
Rosice-Oslavany	4.761.400	4.672.322
Kladno-Slany	25.555.425	25.477.996
Pízen-Stříbro	13.289.297	13.931.086
Žacler-Svatonovice	4.605.797	4.239.840
Galicija	19.795.835	19.105.321
Ostale premogovnike	1.474.645	1.488.074
Skupno	163.366.020	156.638.206

Rjav premog

Okrožje (revier):	1913 meterskih stotov	1912 meterskih stotov
Mostec-Teplice-Komotava	185.290.720	178.555.125
Falknov-Loket-Karlovi vari	41.117.169	38.933.805
Wolfsegg-Thomasroth	3.663.540	3.830.258
Ljubno in Fönsdorf	9.629.156	10.387.751
Vojtsberg-Köflach	7.551.632	7.502.430
Trbovlje-Zagorje	11.724.500	11.234.430
Istra in Dalmacija	2.447.319	2.605.258
Galicija in Bukovina	378.974	360.858
Ostali premogovniki v severnih de- želah (sudeti)	3.087.078	2.965.860
Ostali premogovniki v planinskih deželah	9.181.201	7.851.809
Skupno	274.071.289	264.177.584

Navedeni statistični podatki so sicer za- časni (provizorični), ker pri njih sestavi šte- vilke o produkciji nekaterih manjših kamnitih premogovnikov še ni bilo znane. Ravno tako še niso bile znane številke o produkciji rjavega premoga v Istri in Dalmaciji; posebne izpre- membe končnih števil navzlic temu ni priča- kovati.

Navzlic nazadovni smeri, ki se jo je pri premogovni produkciji proti koncu leta 1913 opazovalo, je celotna produkcija pretečenega leta napram letu 1912 v celoti vseeno znatno poskočila.

Produkcija kamnitega premoga je l. 1913 napram prejšnjemu letu poskočila za 6.727.000 metrskih stotov, od katerih odpada 6 milijonov na samo Moravsko Ostravo, a tudi produkcija tega premoga v Galiciji izkazuje znaten napre- dek.

Leta 1913 nakopana množina rjavega pre- moga prekaša ono iz leta 1912 za 9.937.705 me- trskih stotov. V mosteckem okrožju (severo- zapadno Češko) je produkcija poskočila za 6 milijonov 700.000 metrskih stotov.

Majhno nazadovanje v tem oziru zazna- muje Zgornje Avstrijsko in pa Zgornje Štajer- sko, temu nasproti pa zaznamuje okrožje Tr- bovlje - Zagorje znatno naraščanje.

Množina napravljenih briket iz kamnitega premoga je leta 1913 znašala 1.962.115 metr- skih stotov, v letu 1912 pa 1.567.742 metrskih stotov.

Produkcija koksa iz kamnitega premoga je prekašala ono leta 1912 za okroglo 800.000 metr. stotov. Dosegla je leta 1913 višino 25.842.814 metrskih stotov.

Produkcija briket iz rjavega premoga je leta 1913 nekoliko nazadovala; znašala je 2.418.871 metrskih stotov, dočim je leta 1912 znašala 2.442.851 metrskih stotov.

O množini leta 1913 napravljenih briket iz rjavega premoga pripada 72.515 metrskih sto- tov na planinske dežele, 2.318.137 metrskih sto- tov pa je bilo napravljenih v okrožju Falknov. Premogovni baroni se torej pritoževati ne mo- rejo.

Strokovna internacionala.

Armada strokovno organiziranega delav- stva narašča od leta do leta, in vedno manjše postajajo vrste onega delavstva, ki se strašijo žrtev, ki jih zahteva strokovna organizacija; vedno več je pa onih, ki spoznavajo prednosti združevanja. »Organizacije so na vsak način povišale socialno in politično vrednost posa- meznika«, tako je označil delo organizacij bivši avstrijski justični minister Klein v svoji

znameniti knjigi o organizacijah. Organizacije ne prinašajo delavstvu le materialne koristi, kakor povišane mezde, skrajšani delovni čas, različne podpore itd., temveč ga dvigajo tudi kulturno, ker ga izobražujejo in ker mu vsled boljših gmotnih razmer odpirajo vrata do užit- kov, o katerih mislijo nekateri delavci vedno še, da so le za takozvane boljše ljudi.

Številke so suhoparne, ali zgovorne so. In številke, ki nam kažejo vojsko strokovno or- ganiziranega delavstva, so glasei opomin ka- pitalizmu, da mu vstaja v organiziranem de- lavstvu enakovredna sila, pa so tudi glasei opo- min delavstvu, da vztraja v organizacijah in jih izpopolnjuje. Zadnja številka uradnega lista francoskega ministra za delo prinaša prav ob- sežno statistiko o gibanju strokovnih organi- zacij. Bavi se s številom članov, z dohodki in izdatki strokovnih organizacij in z njihovim premoženjem. Statistika končuje z l. 1912 in po njej posnamemo, da je bilo koncem leta 1912 v mednarodnih strokovnih organizacijah okro- glo 14 milijonov delavcev.

Na posamezne dežele pride naslednje šte- vilo organiziranih leta 1912:

Belgija	214.166
Nemčija	3.256.819
Finska	20.989
Francoska	1.498.920
Danska	128.224
Anglija	3.010.346
Italija	860.502
Nizozemska	189.030
Norveška	60.829
Hrvaška	8.504
Avstrija	428.363
Ogrska	111.966
Švedija	87.024
Švica	86.313

Zedinjene države in

Kanada	2.526.111
Avstralija	433.224

Leta 1911 je bilo po teh deželah 11 in tri četrtine milijonov organiziranih delavcev, čez leto že okroglo 14 milijonov. Vsekakor prav lep napredek. O premoženju organizacij poroča statistika francoskega ministra sledeče; Nem- čija 111 milijonov frankov, Belgija blizu treh milijonov, Avstrija 15.800.000, Anglija 139 miljo- nov, Ogrska nad tri milijone, Švedija nad dva milijona, Norveška blizu dveh milijonov itd. To- rej so organizacije delavcev prav dobro fundi- rane. Kdor prav razume vse te številke, bo ve- del, koliko naporenega dela je bilo treba, da se je zvrstila velikanska armada, in vedel bo tudi, da je taka armada, ki je zgrajena na solidarno- sti, na medsebojni pomoči, nepremagljiva. Še se da povečati ta armada, ni še dosegla viška, ni še objela vseh delavcev. Zato pa bodi dolž- nost vsakega izmed nas: Izgraditi te bojne čete.

Iz rudarskih zadrug.

Zapisnik

odborove seje druge skupine rudarske zadruge za Koroško, vršee se dne 1. marca 1914.

Navzoči: Ivan Košir, načelnik, kopač blei- berške družbe Union v Bleibergu; Ivan Mori, kopač bleiberske družbe Union v Možicah; Jožef Srebotnik, kopač premogovnika grofa pl. Henkla v Lešah; Urban Gros, kopač premo- govnika grofa pl. Henkla v Št. Štefanu; Lovro Neuwrth, kopač pri avstrijski splošni montan- ski družbi v Löblingu; Andrej Komac, kopač v rudniku grofa pl. Henkla v Raiblu, odborniki, ter c. kr. rudniški komisar Alojzij Wölbich kot zastopnik rudniške oblasti in Henrik pl. Be- cker, tajnik zadruge kot zapisnikar.

Dnevni red:

1. Poročilo o poslovanju za poslovno leto 1913.
2. Računsko poročilo za leto 1913.
3. Proračun in določitev prispevkov II. sku- pine za leto 1914.
4. Pregled vlog oziroma prošenj za pod- poro, ki so došli v zadnjem razdobju in more- bitnih prošnj, ki so došli seji naravnost.
5. Pregled računov načelnika in odborni- kov za drugo polovico pretečenega leta.
6. Določitev časa za sklicanje letošnje kon- ference delegatov II. skupine.
7. Slučajni predlogi.

Načelnik odvarja sejo, pozdravlja zastop- nika c. kr. rudniške oblasti, tajnika in ostale navzoče ter konstatira sklepčnost.

Po naznanilu gori navedenega dnevnega reda se prične z razpravo.

Točka 1. Tajnik prečita poročilo o poslo- vanju v letu 1913 in vzame seja to poročilo brez opazke na znanje.

Točka 2. Prečitano računsko poročilo za pretečeno leto vzame seja istotako na znanje in podeli blagajniku odvezo.

Točka 3. Načelnik razpravlja o posamez- nih postavkah proračuna za leto 1914 in po- zivlja odbornike, naj se vsak izmed njih o sub- vencijah, ki se jih namerava dovoliti, izreče. Odbornik iz Leš, poukazujoč na obstoj šolskega sklada poudarja, da bi subvencijo v znesku 50 kron za šolsko kuhinjo kazalo bolje porabiti za

kak drug namen in bo treba, da krajevni delavski odbor v Lešah napravi tozadevni primerni sklep. — Glede šolskega prispevka za otroke rudarjev rudniškega obrata Samberg naj se ob priliki konference delegatov potrebno poizve. — Prispevek v znesku 50 K šoli v Št. Leonhardu v Lavantinski dolini, kaže črtati, temu nasproti pa prispevek šoli v Št. Stefanu v Lavantinski dolini na 100 K povišati, katerega naj bi bila primerno deležna tudi šola v Št. Leonhardu. — Prispevek 50 K za otroški vrtec v Bleibergu naj se črta, ker je odpravljen in ga torej ni več. Rudniško ravnateljstvo v Bleibergu naznanja, da je prispevek 50 K, katerega je odbor II. skupine tudi lansko leto kot podporo otroškemu vrtcu namenil, porabilo za oblačilo in obutev otrok.

Načelnik omenja, da se bo morebiti vršila tekom tega leta zopet rudarska državna konferenca na Dunaju in predlaga, naj se v ta namen postavi v proračun 300 K, ter se naj v danem slučaju pošlje na tako konferenco dva delegata. Ker pa bi se vsled uvrstitve te postavke v proračunu za tekoče leto pojavil primanjkljaj, predlaga po daljšem posvetovanju načelnik, naj se prispevek delavcev od 50 vinarjev poviša na 60 vinarjev. Nadalje naj se povišani prispevek kakor doslej razdeljeno delavcem pri dvakratnem izplačevanju zaslužkov v plačo vračuna.

Končno naj se v prihodnje proračune v ta namen vsako leto uvrsti postavka po 100 K. — Načelnikov predlog se soglasno odobri in se proračun v tem zmislu spopolni, ter se na konferenci delegatov bo o tem poročalo.

Točka 4. Prošnji za podporo sta na razpravi dve in se potem, ko ju je tajnik prečital, dovoli: rudarju Jakobu Freimuth v Št. Stefanu 40 K, in vdovi po rudarju Kristini D. v Bleibergu 30 K podpore. Nadalje vzame odbor na znanje prošnje za podporo, ki so došle v pretečenem razdobju in izplačane zneske na nje naknadno odobri.

Točka 5. Polletne račune, ki jih predlože načelnik ter odborniki, se pregledajo in se sklene izplačati dotične zneske.

Točka 6. Konferenco delegatov II. skupine se sklene sklicati na dan 19. aprila 1914.

Točka 7. V zapisnik seje druge skupine z dne 31. marca 1913, št. 13, se je vrinila neka pravopisna napaka, nakar načelnik popravlja upozarja. — Dalje predlaga načelnik, naj se sklene izreči I. skupini zahvalo za poslani prispevek v znesku 600 K, katerega je tudi za letošnje leto naklonilo podpornemu skladu. Predlog se soglasno sprejme.

Neki odbornik poudarja, da je bilo v nekem podjetju sprejeto več novih rudarjev v delo, ki pa se jih o rudniško policijskih predpisih ni poučilo in želi, da zastopnik rudniške oblasti ukrene, da se dotičnim delavcem omenjene predpise prečita in razloži.

Z ozirom na gori navedeno dejstvo, se razvije daljša razprava, ki jo sproži načelnik in ki se vpoglavitnem suče okoli tega vprašanja in pa varstvenih predpisov pri razstreljevanju in izvažanju, oziroma izpravljanju (Förderung), katere tudi delavci sami večkrat prezirajo. V teku razprave poseže tudi večkrat vmes zastopnik rudniške oblasti ter pojasnjuje nekatere tozadevne posameznosti. Končno izjavi, da pri dotičnem obratnem vodstvu ukrene v izraženem smislu potrebne korake.

Tajnik prečita došle zahvale za subvencije, ki se jih je lansko leto podelilo, kar se vzame na znanje.

Na predlog nekega odbornika se tajniku, kakor tudi načelniku tudi za pretečeno leto dovoli običajna nagrada. Oba se za naklonjeno nagrado zahvalita.

Končno načelnik še omenja dosedaj še nerešeno zadevo glede neopravičene odložitve mandata nekega delegata enega podjetja ter naprosi zastopnika rudniške oblasti, naj v ti zadevi posreduje.

Ker je s tem dnevni red izčrpan, zaključi načelnik sejo.

Henrik pl. Becker, I. r. Ivan Košir I. r.
tajnik kot zapisnikar. načelnik II. skupine.

Kapitalistična ljubezen do domovine.

Rusija z mrzlično naglostjo oborožuje in pravi, da se s posebno vneto pripravlja, da ob dani priliki napade Avstrijo. Rusija torej potrebuje jeklo, namreč jeklene cevi, s pomočjo katerih bo v danem slučaju pošiljala svoje smrtonosne strele v telesa avstrijskih vojakov. Kadar pa Rusija rabi jeklo, tedaj pa je napočil ugoden trenutek za mastno kupčijo. Nam socialističnim delavcem kapitalistična druhal sicer vedno predbaciva brezdomnost in izdajstvo domovine, ker želimo pravično ureditev družabnega reda in zavračamo vse nacionalistične hujskarije. Vedno in vedno nam očitajo, da ne ljubimo svojo ožjo in širšo avstrijsko domovino, ker nismo baje nič patriotični. No, pa

recimo, da je ta neresnična trditev resnična, in si oglejmo nekoliko patriotizem ravno tistih, ki ta svoj patriotizem po vzoru uprav ameriške reklame kažejo, in ki imajo pri vsaki priliki polna usta tega patriotizma, da se človeku že kar gabi. Sodeč po patriotičnem bobnu, na katerega avstrijska kapitalistična gospoda venomer udarja, bi mi, ki baje ne poznamo nobenega patriotizma, pričakovali, da ta gospoda že iz samega patriotizma ruskemu »sovražniku« pri njegovem oboroževanju ne bo šla ne le na roko, ampak bo celo skušala preprečiti tako oboroževanje, ki je po zatrdilu meščanskega kapitalističnega časopisja naperjeno proti mili naši avstrijski domovini, v kolikor je to v njeni moči. Ampak kdo bi izmed naših sodrugov od drugače bombastičnih patriotov pričakoval tako doslednost, ta bi se kruto varal.

Patriotizem sem, patriotizem tja, kadar kaže z »zakletim« sovražnikom — Rusijo — napraviti kupčije, tedaj postane varnost naše države profitarskim »jogrom« deveta briga; svoji drugače tako kričavi patriotizem v očigled obetajočega se dobička vtaknejo enostavno v svoj hlačni žep. Vse kaže, da kar na enkrat ni vse to res, kar so nam s pomočjo svojega časopisja slikali v tako črnih barvah, namreč, da nas prokleta Rusija hoče kar s kociami vred pohrustati.

Te dni se je zastopnik velike avstrijske tovarne v Plznu na Češkem, ki se v poglavitem peča z napravo kanonov, oklopov za vojne ladije in drugim vojnim materijalom, gospod Karol pl. Škoda, mudil v Parizu. V njegovi družbi sta se nahajala tudi še dva druga avstrijska gospoda; gospod Spitzmüller od kreditnega zavoda in pa gospod Krasny od eskomptne družbe. Torej sami zastopniki avstrijskega kapitala. V Parizu so po dolgem pogajanju z ruskimi zastopniki sporazumno sklenili, da bodo Škodovi obrati s pomočjo avstrijskih bank pri Newskijskih železarnah v Petrogradu uredili fužine za vlihanje jekla in se na ta način omogoči Newskijskim železarnam rusko artiljerijo in rusko vojno mornarico zalagati z doma napravljenim jeklenim vojnim materijalom.

Kadar bodo torej enkrat iz ruskih kanonov frčale strele proti avstrijskim sinovom v vojaški suknji, tedaj nas bo potem takem vsaj lahko navdajala tolažilna zavest, da je te jeklene cevi ruskih kanonov napravil avstrijski kapital...

Sicer pa če Rusija oborožuje, moramo oboroževati seveda tudi mi. Avstrijski vojni minister bo moral tudi nove kanone naročiti in naročil jih bo samo ob sebi umljivo pri velepatriotični firmi pl. Škode v Plznu.

Tisti torej, ki bo profitiral pri oboroževanju v Rusiji, ki je, kakor rečeno, naperjeno proti Avstriji, ne bo nihče drugi kakor gospod pl. Škoda in tisti, ki bo profitiral pri oboroževanju v Avstriji, zopet ne bo nihče drugi kakor gospod pl. Škoda. Živel tak patriotizem! Živelo tekmovalje v oboroževanju med Rusijo in Avstrijo. Toda mi, socialisti, ki obsojamo tako frivolno igro in pa tako blazno zapravljanje ljudskega in državnega denarja, mi seveda smo — izdajalci. Mi po sodbi gospode a la pl. Škoda, nimamo nobenega patriotizma, ker protestiramo proti temu, da nekaj maloštevilnih velekapitalističnih pijavk ljudsko premoženje v pravem pomenu besede požira in uničuje.

Društven kotichek.

Leše. V nedeljo, dne 1. marca t. l. se je vršil letošnji celoletni občni zbor naše skupine Unije rudarjev avstrijskih v Lešah. Obisk od strani članov je bil zelo dober. Računsko poročilo, kakor tudi poročilo funkcionarjev, je občni zbor z zadovoljstvom vzel na znanje. Na to se je bil izvolil sledeči novi odbor, in sicer: Vošank Stefan, načelnik; Hočnik Franc, načelnikov namestnik; Srebotnik Jože, blagajnik; Prosen Jože, blagajnikov namestnik; Čop Anton, zapisnikar; Šterkuš Luka, zapisnikarjev namestnik; Rosencopf Jože, knjižničar; Gaberšek Franc in Uršič Matevž, preglednika; Krunkar Valentin in Fišer Franc, pomožna blagajnika za Prevalje ter končno Voga Andrej in Ivartnik Ivan, kolporterja. Po izvolitvi odbora je imel sodrug Čobal iz Zagorja dveurni govor,

v katerem je na poljuden način temeljito razložil pomen in korist strokovne organizacije. Izvajanja sodruga Čobala so navzoči pazno zasledovali in končno tudi burno odobraval. Ob zaključku se je še načelnik v krepkem pozivu obrnil na novoizvoljene odbornike kakor tudi na vse člane, poudarjajoč potrebo skupnega sodelovanja vsakega posameznika. Izvršuje naj vsakdo vestno svojo dolžnost in služi naj celoti, ker le na ta način je rudarjem mogoče priti do veljave. Skupna moč kaj zaleže, posameznik ne velja nič, za to se morajo vsi posamezniki strniti v skupno moč strokovne organizacije. Mimogrede bodi še omenjeno, da so tovariši na zborovanju zbrali med seboj za ponesrečenega Ivana Primoža 13 K 20 vin.

Shodi.

Trbovlje. Cenjene sodruge sekcije kovinarjev vabimo, da se do zadnjega vsi udeležijo diskuzije, katera se vrši v soboto, dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer, v »Delavskem domu«.

Dopisi.

Trbovlje. Tukaj je v soboto, dne 7. marca ob pol 2. uri popoldne umrl sodrug Gluk Ivan. Pogreb se je vršil v ponedeljek dne 9. t. m. Bodi mu zemljica lahka!

Razne vesti.

V sedanjem času primerna lestvica tatvine. En ameriški socialistični list prinaša o tatvinah v današnjem družabnem redu »po božji volji« sledečo lestvico: Če ukradeš milijon dolarjev, si ženijalen človek in se te nagradi s spoštovanjem in častmi. Če ukradeš pol milijona si prebrisan, in o priliki se ti da takoj službo, kjer moreš še več ukrasti. Če ukradeš stotisoč, si spreten trgovec in poveriti se ti sme imetje ljudstva brez jamstva. Če ukradeš petdesettisoč, si bil nesrečen v špekulacijah in da se ti prilika, da imaš drugič boljši uspeh. Če ukradeš 20.000 kron se te smatra krivim radi nerednosti in se te pomakne na višjo mesto v upravnem svetu. Če ukradeš 10.000 kron, si si po »krivem prisvojit« last drugih in zaslužiš, da se te kaznuje. Če ukradeš 5000 K — je to poneverba. Pripadalo je večjim lopovom in kaznovan boš, dokler se ne naučiš krasti zanje, a ne od njih. Če ukradeš 100 K je lopovščina, in ti moraš v ječo. Če ukradeš 10 K, je to čisto navadna tatvina in — hajd s teboj v kaznilnico. Če pa ukradeš hleb kruha, ker se bil lačen — si sovražnik naših svetih ustanov in ne zaslužiš, da živiš.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.
Črno. Prihodnjič.

I. Jax & sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Stroji za pletenje
(Strickmaschinen).

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Koder prebivajo Slovenci, povsod je razšir en

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.